

Frankryk.

PARIJS, den 16 December.

De laatste berigten van Madrid, door bijzondere brieven overgebracht, vermelden, dat de heer *de Zea Bermudez* zich nog op den 8 dezer aan het hoofd van het bestuur bevond.

— In de nieuwe verdeeling van het spaansche koninkrijk zijn de baskische provincien niet begrepen; overigens is die verdeeling dezelfde, welke tijdens de regering van *Joseph* en onder de Cortes in 1821 vastgesteld was.

— De *Moniteur* behelst een rapport van den minister van oorlog aan den Koning over de militaire justitie, gedurende het jaar 1832. Volgens hetzelfde bedroeg de armee in dat jaar 388,402 man. Hier van zijn er 6858 voor het geregt getrokken, uitmakende een van de 70. De veroordeelingen zijn: 106 ter dood, 395 tot dwangarbeid, 132 tot tuchthuisstraf, 308 tot de kogelstraf, 1152 tot openbare werken, 2562 tot gevangenisstraf, in het geheel 4655 veroordeelingen en 2264 vrijspraken. De veroordeelingen zijn niet alle ten uitvoer gebracht; 496 veroordeelden hebben gratie ontvangen en 656 verzachting van straf. Van de 106 doodvonnissen zijn er slechts 13 uitgevoerd. De misdrijven en misdaden waren onder anderen: bevondige desertie binnenslands 1154; desertie binnenslands met wapens en goederen 472, desertie buitenslands 92, desertie naar den vijand 33, verkoop van landgoederen 2033, diefstal en ontrouw 1266; insubordinatio 873. Van de officieren, te zamen 16,642 zijn er 15 onder de beschuldigen geweest, en van de onder-officieren, te zamen 20,534 man 176 beschuldigen.

— Den 8 December is de verjaardag der stichting van het weeshuis, ten gevolge der cholera door Mgr. den aartsbisschop daargesteld, gesticht; op denzelfden dag van het afgelopen jaar plaatsde de aartsbisschop rijftig weesmeisjes in dat huis, onder de directie der vrouwen van den heiligen *Thomas de Villeneuve*; door de goede administratie dezer vrouwen, is het getal weeskinderen tot zestig kunnen gebracht worden. De prelaat heeft zich, zondag den 8, naar dit gesticht begeven en aldaar de mis gecelebreerd; de tien nieuwe weesmeisjes werden toegelaten; Mgr. de aartsbisschop deed, in tegenwoordigheid der administrateurs, in korte woorden, verslag van dit gesticht; de plegigheid eindigde met het lof; de prelaat bezocht het huis en diende de weeskinderen hun middagmaal toe, vele vrouwen hielpen hem in deze nederige functie. (Ami.)

— Den 7 dezer zijn in de kerken van Besançon de veertig, nuurs gebeden begonnen voor Mgr. den aartsbisschop van Besançon, wiens ziekelijke toestand groote ongerustigheid veroorzaakte; daags te voren heeft de prelaat verzocht de Heilige Sacramenten te mogen ontvangen.

Nader berigten melden, dat de Aartsbisschop, de heer *Guillaume Dubourg*, in den ouderdom van 67 jaren overleden is.

— Men is te Havre zeer ongerust over het amerikaansche schip *Sara en Caroline* waarop zich 200 passagiers, bijna alle uitgewekenen van Duitschland bevinden; men vreest dat dit schip op de kusten van Engeland door den laatsten storm dozer dagen vergaan is.

— De Koninklijke bibliotheek van Berlijn is eene der rijkste van Duitschland en bevat ongeveer 250,000 boekdeelen en 414 manuscripten; onder de regering van dozer Koning is zij aanmerkelijk vermeerderd.

— Sedert enigen tijd wordt Athene zeer verfraaid; het nieuw grieksch gouvernement is voornemens daarvan eene der schoonste steden van den Levant te maken: algemeen denkt men dat aldaar de zetel van het gouvernement zal worden gevo sligd.

— In den nacht van den 22 op den 23 November heeft te Petersburg eene geweldige overstroming ten gevolge van eenen rukwind plaats gehad; in den nacht van den 3 op den 4 dier zelfde maand is aldaar wederom eene geweldigen brand uitgebarsten, die aan kwaadwilligheid tegen het gouvernement wordt toegeschreven.

— De engelschen hebben van de eilanden Flakland in de stille Zuid-Oceaan bezit genomen; de bolivarsche republiek en die van Buenos Aijres hebben groote ontvreedenheid aan den dag gelegd.

— Te Lemmerick in Ierland woont een protestantsch leeraar genaamd *Fitzgibbons*, die een rijk beneficio geniet; zijn zoon, zijne

dochter en zijne zuster hebben het protestantismus afgezworen in weerwil van de tijdelijke voordeelen, die zij konden genieten; de zoon priester geworden zijnde, oefent zijne herderlijke bedieningen uit in de parochie, waar de vader woont; de zuster van dezen is overste der religieusen van de heilige *Clara*, in dezelfde stad en de dochter is ook onder het getal der religieusen van dat klooster; iets dergelijks bestaat te Galway, op hetzelfde eiland. Daar heeft de heer *French*, een protestantsch leeraar, eenen zoon, die roomsch geworden is, die priester is en zijne bediening uitoefent; alzoo zal het verschrikkelijk woord des evangeliums bewaarheid worden: *De een zal genomen en de andere gelaten worden.* (Ami.)

— De fondsen waren heden (16 December) genoteerd de 5 pCt. kont. 103,85; op tijd 104; 3 pCt. kont. en op tijd 75,15; Nap. rent. kont. 91,30, op tijd 91,25; Sp. perp. kont. en op tijd 70,74; 3 pCt. kont. 42; op tijd 42,7a.

Belgie.

BRUSSEL, den 18 December.

In hunne bijeenkomst van eergisteren hebben de afgevaardigden het budget der middelen en wegen, bij definitieve stemming, met eene meerderheid van 61 stemmen aangenomen; zes leden, de heeren *de Renesse, de Robaulx, Dumortier, Gendebien, Saxon* en de abt *de Foëre* hebben tegengestemd, en drie, de heeren *Vuytstake, Davignon* en *Desmet* zich van stemmen onthouden. Het overige der zitting was aan een ontwerp gewijd over de verlening van het tijdstip voor de benoeming van de vrederegters, welk ontwerp eenparig, op eene stem na, die van den heer *de Robaulx*, werd aangenomen. De kamer zal zich alsnu met de voorgedragen wet, over het contingent der legers voor het volgend jaar, bezighouden.

De senaat is tegen den 23 dezer bijeen geroepen.

— De afgevaardigden hebben gisteren zonder discussie de wet aangenomen, waarbij het contingent des legers voor het volgend jaar op 110,000 man bepaald is, behalve de burgerwachten die op den voet van het tegenwoordig jaar blijven en voorts de nieuwe ligting voor 1834, die op 12,000 man voorgedragen is, aangenomen. In dezelfde zitting heeft de minister van oorlog de heer *Evain* een crediet van 800,000 fr. aangevraagd voor tijdelijke uitgaven voor de burgerwachten en andere korpsen, niet tot het staande leger behoorende, voor de vier eerste maanden van het volgende jaar; het ontwerp daartoe is aan de speciale commissie van oorlog ter onderzoek verzonden.

— Bij het *Te Deum*, dat in de Gudule kerk te Brussel, ter gelegenheid van den verjaardag van Koning *Leopold*, is gezongen geworden, waren, behalve de fransche en engelsche zaakgelastigden en die der Vereenigde Staten, ook de onlangs aangekomen oostenrijksche en prussische gezanten, graaf *Dietrichstein* en baron *d'Arnim* tegenwoordig, voorts de beide wetgevende kamers, de ministers enz. Des avonds waren de openbare gebouwen en bijzondere woningen verlicht.

— Een oostenrijksch kabinets-koerier is met depeches te Brussel aangekomen, en met andere depeches naar Londen voortgereisd.

— *l'Indépendant* kondigt aan, dat de graaf *Vilain XIII* zijne demissie als gezant aan de italiaansche hoven gegeven had. — Daarentegen liep te Brussel het gerucht, dat de heer *O'Sullivan* als zaakgelastigde naar Weenen zou gaan.

Nederlanden.

's HERTOGENBOSCH, den 20 December.

Heden middag ten 12 ure stond het water aan den peilschaal hier 35 duim boven 0 en is alzoo seker gisteren morgen 8 ure 4 duim gewassen.

De Maas te Grave was heden nog wassende.

Volgens berigten zijn de boven rivieren nog wassende.

Door de hevige stormen is het water overal aanmerkelijk gerezen; ten gevolge daarvan zijn de Eupelsche en Litsche polders ingelopen en is den Orthenschen dijk bezweken, waardoor de landerijen in deom deze stad gelegen geïmmundeerd zijn.

— Men verneemt uit 's Hage dat III. KK. III. de prins van Oranje

met Hoogstdezelfs oudsten zoon, die naar Petersburg vertrokken zijn, zich het eerst naar Weimar zullen begeven en na een kortstondig verblijf aldaar, de reis naar Berlijn voortzetten, waar Hoogstdezelve zich insgelijks een paar dagen zullen ophouden om vervolgens naar Petersburg te vertrekken.

— De heer Mr. G. Groen van Prinsterer, secretaris van het kabinet des Konings, is op zijn verzoek eervol uit die betrekking ontslagen.

— In de tweede kamer der Staten-Generaal, vandingsdag zijn na dat eenige petitiën in handen der commissie *ad hoc* waren gesteld de beraadslagingen over de begrootingswetten, in tegenwoordigheid van H. E. de ministers van finantien, binnen en buitenlandsche zaken, justitie en nijverheid en kolonien voortgezet, en hebben daarover de heeren *Fréts, van de Kastele, de Bordes, van Hemert* en *Boddaert* voor de wet geconcludeerd; de heeren *op den Hooff, Luyben, van Sytzama, Sandberg* en *van Nes* hebben zich tegen die wetten verklaard, terwijl de heer *Cats* voor de wet van uitgaven en tegen die der middelen heeft gesproken.

Over het algemeen hebben de leden, die zich voor de ontwerpen verklaard hebben, genoegzaam dezelfde gronden aangevoerd, welke door de voorstanders der wetten zijn ontwikkeld, namelijk, het binnen beschikbaar stellen van twee millioenen guldens zonder voorbehoud; de verzekering, dat de sommen voor marine en oorlog slechts als credieten zijn aan te merken, en de plegtige toezegging, door Z. E. den minister van finantien, in naam des Konings gegeven, dat de regering bepaaldelijk en opzettelijk in overweging zal nemen alle omstandigheden tot vermindering, welke in de processen-verbaal der afdelingen voorkomen; deze plegtige toezegging is die leden van dat gewigt voorgekomen, dat zij nu hunne stem voor de wetten konden uitbrengen.

Onder de sprekers tegen de ontwerpen van wet heeft men opgemerkt de heeren *op den Hooff, Luyben, van Sytzama* en *van Nes*. De heer *op den Hooff* begon zijne redevoering met te verklaren, dat hij in het vorig jaar zijne stem aan de begrootingswetten gegeven had in de hoop, dat de toegesegde bezuinigingen in den loop van dit jaar zouden plaats gehad hebben, met het stellig voornemen, om zonder die toegesegde bezuinigingen, voor het vervolg, zijne stem aan de begrootingswetten te weigeren; dat echter zijne verwachting in deze is te leur gesteld, en dat men op den voet der begrootingen van 1815 is voortgegaan; dat, ten gevolge daarvan, als nu wederom op de gewone uitgaven een te kort van 21, millioen is ontstaan, en dat men, bij het aannemen der tegenwoordige begrooting, de verplichting op zich neemt, om ook, in het aanstaande jaar, in het te kort te voorzien; hij toonde tevens, dat vele posten voor vermindering vatbaar waren en drong op de bekrimping der pensioenen aan. Hij vermeende, dat de belangen van de houders der 6 per cents obligatiën niet genoegzaam waren behartigd, en beweerde, dat het onlangs gearresteerd reglement voor de naamlooze maatschappijen op den handelstand een nadeeligen indruk gemaakt en de nijverheid aan banden gelegd had. Zijne hoofdbedenking tegen de wet op de middelen was, dat die middelen de uitgaven niet dekten. Hij stelde vertrouwen in de toezegging der bezuinigingen voor 1835, en verklaarde nu vooraf, alsdan zijne toestemming daaraan te zullen geven, welke hij alsnu aan die voor 1834 moest weigeren.

De heer *Luyben* (op wiens advies wij hopen nader terug te zullen komen) zeide hoofdzakelijk, dat men nu het jaar 1833 genoegzaam had ten einde gebracht zonder uit onzen verderfelijken provisionelen toestand te geraken; dat men in de daad kon zeggen, nog op dezelfde hoogte te zijn als drie jaren geleden, alleen met dit onderscheid, dat intusschen onze krachten door het verlies van de citadel van Antwerpen verminderd; dat de bewoners van Oud-Nederland reeds drie jaren de kosten en lasten des oorlogs hebben gedragen, en dat de regering in dezen staat van zaken eene begrooting van ruim 53 millioen guldens voordroeg, waarin op den duur, door 27, millioen zielen niet kon worden voorzien. Na deze inleiding ging de spreker tot de verschillende hoofdstukken der begrooting over, en gaf, ten opzichte van het departement van justitie, zijnen wensch te kennen, dat de definitieve organisatie van de regterlijke magt, ondanks onzen provisionelen toestand, spoedig mocht worden ingevoerd; hij heeft ook tevens de aandacht der regering ingeroepen op de karige bezoldiging, aan sommige regters toegekend en verlangde hartelijk, dat daarin spoedig werd voorzien, hetwelk, volgens hem, zeer gemakkelijk, zonder nadeel voor de belastingshoudigen, zou kunnen plaats hebben, daar men de prokureurs-crimineel zou kunnen afschaffen en hunne ambtsverrigtingen door de officieren van justitie zou kunnen laten waarnemen, geene gelden voor geheime politie bezigen, de directeurs en commissarissen van politie, die van slands wege bezoldigd worden, afschaffen, en bij de regbanken van eersten aanleg, in plaats van twee slechts een substituut-officier aanstellen.

Na over den kostbaren voet van het departement van marine en oorlog, als mede over het wenschelijke eener hoogerling op de pensioenen te hebben uitgeweid, drong de redenaar voornamelijk, aan op eene herziening der wet op het personeel, welke alleronglukkigst ten aanzien der belastingschuldigen werkt en waarvan de uitvoering in de provincie Noord-brabant algemeen misnoegen verwekt. Als een voorbeeld bragt de spreker bij, dat een koffijhuishouder in zijne stad, die f 600 huur verwoonde, meer dan f 600 voor patent en personeel moest betalen.

Ten slotte heeft zich de spreker beklagd over het noodeloos in staat van beleg blijven verkeeren van de steden *Herlegobosch, Breda* en *Bergen-op-den-Zoom*, welke staat van beleg voor de ingezetenen van die steden allerverdrietigst is en zonder het edel karakter der bevelhebbers ondragelijk zou zijn.

De heer *van Sytzama* hing een tafereel op van den ongelukkigen toestand van het Vaderland, zoowel naar buiten als naar binnen. Naar buiten zonder oorlog en toch geen vrede. Hij vroeg, waarom, na het sluiten van het met Frankrijk en Engeland aangegaan traktaat van 21 meill., ook geen tweede verlot was verleend, waardoor aanzienlijke sommen gespaard zouden zijn geworden; waarom niet reeds een einde aan onzen toestand gemaakt was, daarvan het begin der onderhandelingen en bij hare voortdurende vredesvoorwaarden al minder en minder gunstig zijn geworden; hij had gewenscht, dat bij het systeem van volhouding ook de middelen daartoe waren aangewezen, en zeide, dat, waaneer de vredesvoorwaarden nu twee jaren geleden waren aangenomen, wij thans 150 millioenen schuld minder zouden hebben.

Onze toestand van binnen zag er niet beter uit. De finantien werden al meer en meer ingewikkeld; zes en twintig millioen waren er alleen aan interessen en aflossingen benoodigd, dat onmogelijk was op den duur vol te houden. Hij wenschte, dat de toegesegde bezuinigingen mogten plaats hebben; maar dat zij niet op de geringe traktementen mogten geronden worden. De begrootingen voor oorlog, en marine en de pensioenen waren voornamelijk daarvoor vatbaar, maar hij meende die bezuinigingen in de vereeniging van de departementen van bestuur niet te moeten zoeken; deze ontzenuwde de grondwet, streed tegen artikel 127 daarvan en maakte onze finantien meer en meer ingewikkeld, dat aanleiding tot overschrijving van sommen zou kunnen geven, welke zonder bewilliging der Staten-Generaal niet mocht geschieden. De spreker verklaarde zich tegen het aandringen op de ineensmelting van het ministerie van eeredienst, waardoor twee waardige ministers, die het vertrouwen der natie verdienden, uit den kabinetsraad verwijderd zouden worden. Het was de minister van finantien, die deswege ophield te spreken, zou geven, welke ook ten aanzien van de andere departementen, zoo als nijverheid, marine en oorlog, ja zelfs eeredienst en buitenlandsche zaken, ophelderingen gaf, en waaraan de spreker het voordragen van slechte wetten toeschreef. Hij beweerde voorts, dat de suppressie der kolonien en hare verwijding van de begrooting tegen de beginselen van alle regalen van bestuur en tegen art. 76 der grondwet streed; dat de toekomst der kolonien aan den tegenwoordigen finantielen toestand opgeofferd was; dat hij de kolonien beschouwde als een tak van nijverheid, die een winstgevend handel verschafte, zoodat de regering het aan de Staten-Generaal niet ten kwade kon duiden, wanneer zij deswege eenige inlichtingen vroeg. De redenaar verzette zich ook tegen alle inkrimping der rekenkamer; hij oordeelde zulks te strijden met de grondwet, met de waarborgen eener goede finantiële administratie, en was zelfs van gevoelen, dat sommige bemoeijningen van finantien bij de rekenkamer behoorden te worden overgebracht. Nadat de spreker zich tegen de opcenten op de grondbelasting verklaard had, eindigde hij zijne redevoering met te zeggen, dat hij de gedane beloften van bezuiniging niet kon aannemen, omdat hij overtuigd was, dat de Koning voor lang die bezuinigingen gewild heeft, maar daarin tegengewerkt wordt, en hij wilde dus niet, dat 's Konings woord naderhand als een ontrouw woord zou worden aangehaald.

De heer *van Nes* zeide, dat hier niet, even als in andere naburige landen, eene systematische oppositie bestond; dat de tegenstand hier alleen uit overtuiging voorkwam en zich nimmer verder dan tot het onderwerp zelve bepaalde; doch dat indien zich die tegenstand over hetzelfde onderwerp telkens hernieuwde, dit des te meer de opzettelijke aandacht der regering verdiende, vooral wanneer het eene der eerste aangelegenheden des vaderlands gold. De spreker zeide verder, dat de nationale vertegenwoordiging het genoegzaam eens is, dat de huishouding van den staat te hoog te opgevoerd is, en dat, al mogten sommige leden in de wijzigingen, welke de onderwerpen hebben ondergaan, eene verbetering vinden, niemand in staat is te wederleggen, hetgeen door vele sprekers, met hem van redenen, is aangevoerd en hetwelk hij noodeloos oordeelde te herhalen. Hij heeft zich ook verklaard tegen het heffing van opcenten der nieuw geëstrde belastingen; ten behoeve van het amonitionie-sys-

dicaat, daar zulks in het vervolg, bij eene nadere verevening met België, schadelijk voor Noord-Nederland kon zijn. Ten slotte heeft de spreker zijn leedwezen betuigd, dat in den afgeboopen zomer eene geringe meerderheid zich nopens zijn voorstel, tot splitsing der hoofdstukken van de begrooting in afzonderlijke ontwerpen van wet, heeft bezwaard geacht, en heeft hij de aandacht der kamer gevestigd op den invloed, welke zijn voorstel op de tegenwoordige beraadslagingen zou gehad hebben.

In de zitting van woensdag zijn de beraadslagingen over de begrotingswetten hervat. De heeren van Boelens en van Swinderen verklaarden zich daarvoor, als zijnde door de gegeven ophelderingen en gedane verzekering te vreden gesteld; de heer van Swinderen zal echter, nithoofde van de opneming der 12 procenten op de grondbelasting, de voordragt der middelen niet goedkeuren. De heer Donker-Curtius betoogde in het breede, dat, evenzeer als zij die tegen de begrooting stemmen uit overtuiging te werk gaan, er zich ook anderen bevinden, die, daarvoor stemmende dit uit vaderlandsliefde en naar hun geweten zullen doen; hij deelde niet in het gevoelen dergenen, die willen, dat er een einde aan de zaken komen moet, op welke wijze dat ook; de regering had pligten te vervullen, waarvoor zij verantwoordelijk jegens de natie is, en kon niet op eens afstand van alle vorderingen doen. Na over de bijzondere hoofdstukken der begrooting gesproken te hebben, eindigde hij met te zeggen, dat de nood en drang der omstandigheden, die buiten onze beschikkingen zijn, en het belang der schuldeischers van den staat hem voor de aanneming der wetten zullen doen stemmen. De heer van Reenen zou tegen de wet op de uitgaven stemmen, omdat bij deze niets bepaald was voor de ammissie der 5 percents schuldbriefven, voorgeschreven bij artikel 2 der wet van den 22 november 1832. De heer *Collet & Eschury* vond geens vrijheid om, door het afstemmen van de wet de regering in moeijeligheden te brengen. De heeren van Alpen, van Nes, Donker-Curtius, van Dam en *Witte* hebben nader hunne adviezen toegelicht en voornamelijk eenige gezegden van den heer Donker-Curtius wederlegd. Daarna hebben H. E. de Ministers van binnenlandsche zaken, van nijverheid en financiën het woord tot verdediging der wet opgevat. De minister van binnenlandsche zaken heeft onder anderen gezegd, dat gedurende zijn kort ministerie er eene bezuiniging bij zijn departement van 1,200,000 gulden heeft plaats gehad; die van nijverheid heeft opbehoeflijken gegeven wegens de som van zijn departement op de begrooting toegestaan, en de minister van financiën heeft in het breede alle de gemaakte bedenkingen opgenomen en wederlegd, en daarbij onder anderen gezegd, dat hij gemagtigd was officieel te verklaren, dat nog in den loop der tegenwoordige zitting de voordragt aan de Staten-Generaal zou worden gedaan tot geheele intrekking der 6 per cents effecten. Over het deficiit van 10 en een half miljoen sprekende, heeft Z. Exc. gezegd, dat gemeld deficiit was toe te schrijven aan de mindere opbrengst der twee laatste leeningen en aan het niet toestaan der accijnzen op de brandstoffen en het gemaal, welk laatste middel eerst met de helft van dit jaar is ingevoerd. Eindelijk tot de stemming overgegaan zijnde, is de wet, bepalende de uitgaven voor 1834, met 36 tegen 16 stemmen aangenomen; de wet, bepalende de middelen tot dekking dier uitgaven, met 28 tegen 24 stemmen goedgekeurd, en de wet tot aankoop en aflossing der schuld in 1834 met algemeene stemmen doorgegaan.

De vergadering is over half vier ure gescheiden en gadjourneerd tot donderdag ochtend ten 11 ure, waarnaar de beraadslagingen over de wet, ter voorziening in het tekort over 1833, een aanvang zullen nemen.

Tegen de begrooting der staats-uitgaven stemden de heeren *Buyten, Op den Hoef, van der Gronden, Fockema, van Nes, van Nagel, van Reenen, Repelaar, Backer, van Dam van Isselt, Sandberg, van Sytzama, Gockings, Luxac, Schimmelpenninck* en *Waris*.

Men verneemt dat de eerste werkzaamheden van de Staten-Generaal nog voor kerstmis zullen ten einde loopen, en de kamers aldan voor eenigen tijd zullen uitrengaan.

Den 17 dezer is nabij Tilburg een zware brand uitgebarsten, welke de woning van den herbergier en winkelier *Gornelis Geers* te Veldhoven geheel in de asch gelegd heeft. Reeds sloegen de vlam-

men boven het dak uit, toen nog geen brandspuiten op de plaats tegenwoordig waren. Aan de vereenigde pogingen van burgers en militairen had men het nogtans te danken, dat de woede van het vernielende vuur, hetwelk door een fellen wind werd aangebazen, zich niet verder dan tot de reeds brandende woning uitstreekte en de omliggende woningen van het dreigende gevaar gered werden. Eene koe, een paar geiten en eenige andere huisdieren zijn in de vlammen ongekomen, terwijl de timmerman *Mutzaars*, bij het instorten van den voormuur, het ongeluk had zijn been te breken. Van het huis is niets dan een puinhoop overgebleven; het was voor 2000 geassureerd, doch de schade aan huis en meubelen wordt veel hooger geschat.

— Bij het indienen der wet op de grondbelasting, heeft de regering aan de leden van de tweede kamer der Staten-Generaal de navolgende stukken overhandigd.

A. *Vergelykende Staat* van het verschil tusschen het bedrag der grondbelasting over 1833, zijnde voor 7½ naar den ouden voet en voor 7½ naar de uitkomsten van het kadaster, met inbegrip van 35 procenten; en de grondbelasting zoo als die voor 1834 is voorgedragen, voor de helft naar den ouden voet en voor de wederhelft naar het kadaster, met bijvoeging van 27 procenten. Voor de provincien: 1 Noord-Brabant. 2 Gelderland. 3 Zuid-Holland. 4 Noord-Holland. 5 Zeeland. 6 Utrecht. 7 Vriesland. 8 Overijssel. 9 Groningen. 10 Drenthe.

Bedrag der belasting over 1833, met 35 procenten.	Voorgedragen belasting voor 1834, met 27 procenten.	Verschil.	
		Meerder en 1834.	Minder in 1834.
1. f 1,044,460.88	f 1,065,139.41	f 20,678.53	
2. - 968,601.20	- 998,454.63	- 24,853.43	
3. - 2,613,758.83	- 2,387,416.24		f 226,342.59
4. - 2,465,719.21	- 2,210,197.95		- 255,521.25
5. - 752,216.85	- 724,650.99		- 27,565.86
6. - 693,907.48	- 640,944.98		- 52,962.50
7. - 1,496,273.16	- 1,319,117.22		- 177,155.93
8. - 481,206.41	- 494,549.89	- 3,431.48	
9. - 719,487.41	- 732,960.58	- 13,473.12	
10. - 139,705.50	- 142,312.92	- 3,107.41	

Tot f 11,375,338.95 f 10,701,244.79 f 65,453.98 f 739,548.16 af... - 10,701,244.79 - 65,453.98

Versch. f 674,094.16 (*) f 674,094.16

B. *Staat* van de aanslagen in hoofdsom, van de grondbelasting van 1834, zoo als die is voorgedragen, voor de helft op den ouden voet, en voor de wederhelft naar de uitkomsten van het kadaster.

Provincien.	Aanslag voor de helft op den ouden voet.	Sommen voor de wederhelft, te dragen naar de uitkomsten van het kadaster.	To taal.
Noord-Brabant...	f 354,328.50...	f 484,363.95...	f 838,692.45
Gelderland.....	- 326,358.50...	- 455,889.24...	- 782,247.74
Zuid-Holland.....	- 996,190.00...	- 883,665.31...	- 1,879,855.31
Noord-Holland....	- 956,302.00...	- 784,011.35...	- 1,740,313.35
Zeeland.....	- 271,902.00...	- 298,689.33...	- 570,591.33
Utrecht.....	- 261,665.00...	- 243,016.09...	- 504,681.09
Vriesland.....	- 589,013.00...	- 449,661.98...	- 1,038,674.98
Overijssel.....	- 165,683.00...	- 215,852.35...	- 381,535.35
Groningen.....	- 244,386.50...	- 332,747.78...	- 577,134.28
Drenthe.....	- 47,260.00...	- 65,191.12...	- 112,451.12

Totale... f 4,213,088.50.. f 4,213,088.50.. f 8,426,177.00

— Volgens de *Haarlemsche Courant* deelen de tijdingen uit Darmstadt mede, dat bij het aanstaande Kersfeest de plegtige vereeniging der Luthersche en Gereformeerden zal plaats hebben, ook wat de uiterlyke eeredienst aangaat; uit dit bericht zoude men moeten opmaken dat elders, waar eene dergelijke vereeniging heeft plaats gehad, ieder hunne afzonderlijke godsdienstoefening hebben

REDEVOERING van den Heer Mr. J. L. A. LUYBEN. uitgesproken in de zitting van de tweede kamer der Staten-Generaal van vrijdag den 20 December 1833, bij gelegenheid der beraadslagingen over de begrootingswetten voor 1834.

Het jaar 1833 spoed, helaas, ten einde, zonder dat onze verderfelijke provisionele toestand dat zelfde einde bereikt! Drie jaren zijn er, sedert de noodlottige scheiding van het noorden en het zuiden des koninkrijks, vervlogen; drie jaren hebben de bewoners van de getrouw gebleven gewesten al de lasten van eenen kostbaren oorlog, die ons, onder de vreemde benaming van vrede, heeft geteisterd, moeten torschen; en de afdoening der hoofdzaak schijnt geenen enkelen voet voorwaarts te zijn gebragt. Wij kunnen zeggen en letterlijk volhouden, dat wij op dezelfde hoogte staan, als waarop wij ons bevonden in de maand December 1830, met de bedroevende uitzondering echter, dat onze krachten zijn verminderd door het door overmagt eener aan onze geschillen met België yreemde Mogendheid aan ons ontnomen kasteel van Antwerpen. Onder den druk van zulke omstandigheden; in een oogenblik, dat de digtste sluier voor de toekomst hangt; in tijden, dat niets dan donkere wolken aan den staatkundigen hemel zweven en slechts nu en dan eene flauwe straal van hoop op de beëindiging van onzen benardentoesstand laten doorschieten, om eene korte poos daarna alles wederom te benevelen; in zulke bange tijden, wordt ons eene staatsbegrooting van meer dan vijftig millioen guldens, voorgelegd. Deze som, zegt de regering, is er noodig, om het huishouden van den staat gaande te houden. Ik wil deze verzekering gaarne gelooven en zelfs daar bijvoegen, dat deze enorme som nog met veel overleg moet worden besteed, om aan de verschillende behoeften van dat huishouden, op den voet zoo als het is ingerigt, te gemoet te komen. Dan, ik hoop, dat men mij ook zal willen gelooven, wanneer ik verklaar, dat die inrigting te kostbaar is, en twee en een half millioen menschen, waareit het getrouw gebleven Nederland is zamengesteld, zulke lasten niet kunnen dragen. Dit denkbeeld is zoo klaar en door de in de afdeelingen dezer vergadering gehouden beraadslagingen zoo ontwikkeld, dat niemand onzer het kan betwijfelen en alzo alle verdere ontvouwing daarvan overbodig zoude zijn. Dit ontstaat mij dan ook van de taak, om de geheele begrooting der uitgaven te doorloopen en de gansche raming der tot dekking van die uitgaven opgegeven middelen te overzien. Ik zal dus slechts eenige hoofd-bedenkingen, tot slaving mijner uit te brengen stem, aan uwe aandacht en vooral aan die der regering onderwerpen. Tot dit laatste vind ik mij bijzonder verplicht, omdat ik ook misbruiken aan dezelve heb bekend te maken.

Vier departementen van algemeen bestuur hebben voornamelijk mijne aandacht opgewekt. Deze zijn de departementen van justitie, marine, kuantien en oorlog. Ik zal mij veroorloven, bij elk dezer opgenomen hoofdstukken een oogenblik te blijven stilstaan en deswege mijne denkbeelden uiteen te zetten, en beginnen met het departement van justitie.

De kosten van dat departement zie ik op de begrooting der staatsuitgaven voor 1834 uitgetrokken ter somme van f 1,111,500. Ik moet rondweg verklaren, dat dit geen halve cent te veel is. Maar de regering moet daarvan niet afleiden, dat ik in het emplooi der som, zoo als dat op de begrooting staat gespecificeerd, zoude willen toestemmen. Neen, Ed. Mog. heeren! dit zij verre van mij! U Ed. Mog. zullen zich wel gelieven te herinneren, dat ik verleden jaar, toen wij over de begrootings-wetten van 1833 beraadslaagden, reeds bedenkingen te dezer zake heb medegedeeld. Ik had gehoopt, dat de schikking onzer buitenlandsche aangelegenheden dit jaar der regering de handen ruim zoude gegeven hebben, om hare aandacht alleen op de binnenlandsche te vestigen; in welk geval na de herziening der grondwet, het eerste onderwerp harer ernstigste overweging had behooren te zijn de definitieve organisatie van de regterlijke magt. Daar dit nog al tot betere, althans meer kalme tijden, schijnt te zijn verschoven, zal men het mij niet ten kwade kunnen duiden, dat ik den wensch uite, dat het *Palladium* van het bestaan onzer maatschappij, de regterlijke magt, onaangezien de netelige positie waarin wij verkeerden, uit haren provisionelen toestand gerake; dat het denkbeeld van, bij eene eindelijke vaststelling van die magt, op zijde te kunnen worden geschoven, of althans in minder aanzienlijken rang, of minder aangenaamen zetel te worden geplaatst, voor de met regterlijke bedieningen bekleedde Nederlanders verdwijne; dat aan den regter, hoewel geen overvloedig, dan toch een redelijk bestaan worde verzekerd, waardoor hij de waardigheid van zijnen verheven en eerbiedwaardigen stand eenigzins kan handhaven. Ik weet het, Ed. Mog. heeren! men kan dit onder die *pia vota* opteekenen, waaraan niet spoedig enig gehoor zal worden verleend, ten minste indien men uit de aangeledenten op dit stuk enig gevolg trekken mag. Doch, zonder nog eene eindelijke organisatie, waarvan ik nogtans de dringende noodzakelijkheid staande houde, van de onderhavige magt tot stand te brengen, zijn er, mijns bedunkens, middelen om het lot der regters te verbeteren. Ik zwijg van de bezoldiging der voorzitters en van de officiers bij de rechtbanken, alsmede van die weinige gelukkige vice-presidenten, die f 1700,00 of meer traktement genieten. Ik bedoel hier hoofdzakelijk de vice-presidenten en regters van instructie, die hoogstens f 1200 bezoldiging trekken. Ik bedoel de regters, die zich met eene jaarwedde van tusschen de f 800 en f 1000 moeten vergenoegen. Onder deze laatste ben ik in staat verdienstelijke mannen aan te wijzen, die wekelijks (en zulks van 1 Januarij tot ultimo December, de vacantie alleen uitgenomen) in twee civile en twee correctionele audientien zittingen nemen, en sich bovendien nimmer onttrekken om in correctionele appellen hante te verpleuen. De mannen, welke ik op het oog heb, genieten een traktement van f 937,00, en hebben reeds verscheidene jaren dienst. Is dit eene bezoldiging voor zulke gewichtige en veelvuldige werkzaamheden, voor den eerbiedwaardigen stand, die de regter in de maatschappij bekleedt? Ik zeg volmondig: neen, en verlang hartelijk, dat daarin eene verbetering worde daargesteld. En deze verbetering is zonder nieuw bezwaar van de schalkist te verkrijgen. Indien men de procureurs-crimineel, wier ambt toch

maar eene superfoetatie is, afschafte en derzelver bemoeijensaan aan de officiers bij de rechtbanken opdroeg; indien men bij de rechtbanken van negen regters voortaan slechts één subst. tuit-officier behield en bij de overige, uit mindere leden zamengesteld, zulke ambtenaren niet meer toeliet; indien men de zoo vervelende en waarlijk onnuttige buitengewone directeurs en commissarissen van politie uit derzelver functien, hetzij eervol, hetzij zonder die vermelding, naar derzelver verdiensten, ontsloeg; indien men ophield geheime suppoosten van politie te bezoldigen bij eene natie, welker deugdzaam en opregt karakter die geheimzinnige navorschingen en bespiedingen doelloos maakt; indien men eindelijk op de algemeene justitie-kosten, welke, zonder andere specificatie, voor f 147,832,27 op de begrooting figureeren, eenige duizenden uitspaarde, dan toch ware het lot van de door mij bedoelde regters al aanzienlijk te verbeteren. Ik beveel deze wenken aan de aandacht der regering; en voeg er bij, dat alleen het gevaar om ons volksbestaan, onze nationale eer en onafhankelijkheid door de afstemming eener begrooting te kunnen verliezen, in staat zoude zijn om mij over te halen voor de aanneming van eenige begrooting te stemmen, zoo lang het lot onzer regters niet eindelijk beslist, althans niet verbeterd is. Ik zeg dit te geruster, omdat zulke verbetering, zonder nieuwe lasten op de natie te leggen, is aan te brengen. Ik hoop, dat in het volgend dienstjaar eene daartoe strekkende wet, naar voorschrift van art. 61 der grondwet, van wege de regering aan deze vergadering zal worden voorgedragen.

Wat de marine aabelangt; hier over heb ik mij bij vorige gelegenheid, geuit in den geest, dat wij steeds eene oerbiedinboezemende scheepsmagt tot bescherming van onzen handel en de overzeesche volkplantingen noodig hebben. Ik blijf dat denkbeeld aankleven, en zal daarom slechts den te kostbaren voet, waarop dezelve thans is ingerigt, overzien; doch dit, ter bekorting, in een smolten met mijne straks te berde te brengen bedenkingen, aangaande het departement van oorlog. Ik ga dus over tot het departement van finantien.

Ik zal de onderdeelen van het hoofdstuk der begrooting, aan dit departement van algemeen bestuur toegewijd, in derzelver bijzonderheden niet onderzoeken. Ik zal vier takken van hetzelfde voor mij nemen, te weten twee van uitgaaf en twee van de middelen tot dekking der uitgaven. Het eerste, wat mij, om zoo te spreken, voor het hoofd springt, is de som van f 8,400,000, welke het mij grieft ten laste onzer brave natie te zien brengen, ofschoon de Belgen daarvan de wezenlijke schuldenaars zijn. Dit grieft mij te meer, wanneer ik daarbij overweg, dat in de openbare nieuwspapieren onlangs is vermeld geworden, dat lord *Palmerston* bij de londen-sche conferentie op het tapijt zoude brengen, om de betaling van die millioenen eerst te doen ingaan van het oogenblik af, dat de geschillen met België zullen zijn vereffend, en het reeds verschene niet zal worden teruggegeven. Indien de conferentie immer in zulken verschrikkelijken en alle regt en regtvaardigheid verkrachtenden maatregel toestemde, weet ik niet meer welke benaming ik aan de staatkunde van die Mogendheden zoude moeten geven, welke bij de conferentie door gevolmagtigde ministers zijn vertegenwoordigd. Ik zal hier mijne tong bedwingen; want de benaming zoude te scherp zijn. Ondertusschen leven steeds *Palmerston* en *Talleyrand*; en welk goed Ond-Nederland van die twee diplomaten te wachten heeft, is sedert lang geen raadsel meer!

Het is mij bewust, Ed. Mog. heeren dat de handhaving van het nationaal crediet vordert, dat wij de f 8,400,000 blijven betalen; doch ik bid en smeek de regering dat zij toch alle slechts eenigermate aanneembare middelen vast grijpe, om daaraan paal en perk te stellen. Wij kunnen, in gemoede, de natie niet langer met de schuld van anderen bezwaren. De regering kan het tafereel van eene begrooting van ruim f 50,000,000 niet te dikwerf bezigtigen, en bevindt niet te dikwerf overwegen, dat behalven dit nog in een deficit van f 16,000,000 door den tijd moet worden voorzien. Zulk tafereel ontrollende, zal zij de overtuiging erlangen, dat de geheele natie, althans de voorname bestanddeelen der natie, de nijvere middelstand en de groote en kleine handel, een einde van zaken vuriglijk moeten verlangen. Zulk tafereel ontrollende, zal zij zien, dat de enorme pensioenen (en dit is het tweede onderwerp, dat ik behandelen wil) dat de enorme pensioenen, zeg ik, waarmede de schatkist is bezwaard, eene herziening en gewichtige vermindering behoorren te ondergaan. Het spreekt van zelf, dat men hier niet op het oog heeft kleine pensioenen, b. v. beneden de f 600; want dan bragt men menig behoeftig afgesloofd ambtenaar, in zijne oude dagen, in bitteren nood; maar die pensioenen, welke hoogere sommen bedragen en aan menschen zijn gegeven, die dezelve of niet verdiend hebben, of in hunne ambtsverrigtingen nog jaren hadden kunnen bezig wezen, of te hooge sommen hebben ontvangen. Op deze wijze oordeelt men, dat op de gewone pensioenlijst van f 811,071, op die van de voormalige getiereerde kerkelijke en buitengewone pensioenen van f 113,708,00, op die, door het amortisatie-sijndicaat betaald wordende, ter bedrage van f 1,010,000 nog al eene som van belang zoude kunnen worden uitspaard. Ik geloof, dat de regering zien zal, dat daarin veranderingen moeten worden tot stand gebragt, om de alles afdoende reden, en waarvoor alle andere argumentatie stil staat, dat de lasten der natie moeten worden verlost, indien men den financielen wagen niet in den kolk wil zien storten, werwaarts dezelve langs eenen sterk hellenden weg, met eene snelle vaart, heenrollt. Stort die wagen eenmaal daarin, dan zal de hefboom, die dienen zal, om denzelven er uit te ligten, dan aanzienlijk gedeelte der natie verpletteren. Ik zal dien hefboom niet met deszelfs eigenaardigen naam noemen; een ieder raadt hem, God beware het vaderland voor dergelijk ongeluk!

Na deze wenken te hebben gegeven, vind ik mij gedrongen, om omtrent de middelen, moetende dienen, om de staatsuitgaven te dekken, te bemerken, dat de wet op het personeel allerongelukkigst voor den belastingschuldige werkt: dat de menigvuldige daarop reeds uitgevaardigde uitleggingen en instructien derzelver geest en strekking verminken; dat vele ambtenaren (die goede niet gelasterd) er op uit zijn, om alle middelen tot vergrooting van de opbrengst

soms *per fas et nefas*, bij de hand te nemen; dat de uitvoering dier wet, althans in de provincie, uit welke ik de eer heb te dezer vergadering te zijn afgevaardigd, een algemeen misnoegen verwekt. De regering kan geen belang hebben, om zulk misnoegen te laten bestaan; veel minder, om hetzelfde te doen veld winnen. Dezelve zij daarom bedacht, om toch de algemeene uitgaven in te krimpen, om ook eene belangrijke vermindering van den aanslag in het personeel al spoedig te kunnen aankondigen, en verwezenlijken.

Het laatste, waarvan ik thans onder het rubriek van finantiën spreken zal, is het te hoog opgevoerd regt van patent (over de grondlasten reserveer ik mijne bedenkingen tot dat wij de wet, over de gedeeltelijke invoering van het zoo gehaatte, en in de uitvoering wandrogtelijke kadaster zullen bediscutieren). Over het patentregt moet ik de regering alleen herinneren, dat hetzelfde het bestaan van vele neringdoende lieden volstrekt ter neder drukt. Dit kwaad ontleent zijnen oorsprong uit de daadzaak, dat sommige controleurs de werkzaamheden der zettters doelloos maken, zich veroorloevende, om willekeurigheid verhoogingen te vorderen, daar en waar de te betalen som doorgaans bereids aan het uiterste peil van het geldelijk vermogen van den belastingschuldige is gebracht. Doet men daartegen klachten opgaan, dan is het dezelfde controleur, die over de memorie van bezwaar van bericht en consideratiën dient; en in zulken staat van zaken behoeft men geenen voorzeggingsgeest te bezitten, om de eventuele afwijzende beslissing lang vooruit te zien. Met dat alles kunnen of mogen de bestaande misbruiken niet blijven voortduren, wil men ten minste beletten, dat de belangrijke middelklasse des volks te gronde ga. Om u een staaltje te geven van de krachtige, ja al te krachtige werking der wetten op het personeel en der patenten, wel te verstaan vergezeld en omstreefd van een legio interpretatiën en instructiën, zal ik, onder menigvuldige andere, een geval verkalen, dat in de stad, welke ik bewoon, bestaat. Aldaar is een koffijhuis en sociëteit, die een huis daartoe benigt, waarvoor hij jaarlijks f. 600 betaalt (dit is voor zulk bedrijf een zware last), wélnu, deze man is in het regt van patent aangeleggen voor f. 336.00, betaalt voor personeel, mobiliair, deuren en vensters, haardsteden en dienstboden, te zamen nog zoo veel boven de f. 200.00, dat die beide aanslagen, met de opcenten, hem op nuin zes honderd guldens komen te staan; waarvan het gevolg is, dat zulk mensch, die toch maar een kostwinnend burger is, twaalf honderd gulden, zijne huishuur er bij gerekend, moet gewonnen hebben, voor dat hij eene bete broods voor zich en de zijnen heeft verdiend. Daar hebt gij nu een staaltje van de overdreven fiscaliteit, waarmede de hier bedoelde twee wetten van directe belasting worden ten uitvoer gelegd. Ik vraag het u met den bedaardsten ernst, Ed. Mog. heeren! kan zulk een staat van zaken blijven duren? Moet op dusdanige wijze de eenvoudige, doch belangrijke burgerklasse niet ten gronde? Zijn wij niet verplicht, er op aan te dringen, dat de zoo dikveel gedane beloften eenmaal in wezenlijkheid overgaan? Men heeft het mij verleden jaar zoo kwalijk genomen, dat ik op zulke handing van de regering zinspeelde; en toch ondervinden wij jaarlijks dat de bezuinigingen en noodzakelijke inkrimpingen veel, ja bijna alles, te wenschen overlaten. Wil men in zulk stelsel volhardan, dan blijft den conscientien en volksvertegenwoordiger geen ander middel over, dan alle begrotingen af te stemmen, welke de geldelijke krachten der natie overschrijden.

De departementen van marine en oorlog absorberen te zamen f. 18,600,000.00; zulke som is niet in evenredige verhouding met onze inkomsten, met ons vermogen, met onze behoeften. Of men zulke som nu crediet toemt, dan of men dezelve onvoorwaardelijk aan de regering toestaat, komt, eigenlijk gezegd, op hetzelfde neder. In de beide gevallen moet dezelve de controle der rekenkamer ondergaan en behoorlijk worden verantwoord. De regering heeft ondanke deze noodzakelijke formaliteit, in de beide gevallen de handen even ruim. Alleen « bij het ophouden van den invloed der buitengewone behoeften op het gewone » zegt de gewijzigde wet « zal daarop kunnen worden teruggekomen. » Wanneer zal die invloed ophouden? dan eerst, wanneer er eene schikking onzer geschillen met België zal zijn getroffen. Dan eerst wanneer men het verlangen ommer heroveriging met de afgevallene gewesten, welke ik, hoe vanrijgh ik dezelve ook steeds wenschte, voor alsnog onmogelijk beschouw, in ernst zal hebben opgegeven. Dan eerst, wanneer de regering, even als de natie, rust en vrede zal wenschen, en, om ons daarvan te overtuigen, hare oorlogsbereidselen onttakelen. Zoo lang wij dit laatste niet zien gebeuren, bestaat er gegronde vrees voor geweld van buiten, en bewijst zulks, dat de verovering van geschillen nog verre af is van getroffen te zijn.

Te dezer gelegenheid mag ik niet nalaten, een bezwaar aan te wijzen, hetwelk de steden 's Hertogenbosch, Breda en Bergen-op-Zoom bijzonder treft. Ik bedoel den nog steeds voortdurenden staat van beleg; welke dezelve nu reeds drie jaren ondervinden, zonder dat een enkelen vijand zich in derzelver nabijheid heeft vertoond; en met de stad 's Hertogenbosch is het opmerkelijk, dat zelfs niet eens op den respectueusen afstand van acht goede hollandsche uren, ooit of immer eenige vijand tot dezelve durfde naderen. Intusschen blijft de stad, blijven hare bewoners tot eenen staat van exceptie veroordeeld, welke hen berooft van de vrijheden en regten, door de grondwet aan het nederlandsche volk gewaarborgd. De opperbevelhebber is, indien hij wil, aldaar alleuheerscher in den volsten zin van het woord; en het is derhalve alleen aan het edel karakter van zulken bevelhebber te danken, indien de inwoners daarvan niet de grootste onaangenaamheden ondervinden. Hoe gemakkelijk zulk bevelhebber ook wézen moge, is het steeds een verdrietige toestand zich noodeloos in staat van beleg te bevinden; en het wordt waarlijk belachelijk, dien staat van beleg te maintaineren, wanneer men niet bedreigd is door den vijand berend te worden. Bij het onaangename van den staat van beleg, komt nog inundatie der rondom de stad 's Hertogenbosch gelegen landerijen, welke aan vele aldaar geerfde inwoners overdreven groote nadeelen toebrengt. Die menschen bren-

gen hunne schatten en lasten op, zijn onderworpen aan alle wetten, hebben het vereischte vertrouwen in de regering niet worden intusschen jaarlijks door het vernieuwd verlies van danphengest hunner grondeigendommen schuldeloos gestraft. Ik wenschte, dat de regering dien ongelukkigen, en gevoelig knochten staat van zaken doe ophouden; want ook de vreedzaamsten zouden daardoor krua geduld kunnen verliezen; en dit zoude nooit anders dan tot nadeel der goede zaak, dat is eensgezindheid en gehoorzaamheid der regering, kunnen uitloopen.

Ik had nog veel te zeggen over de nattelooze kosten en verpilde uitgaven, vooral ten aanzien der fournage voor de hantamers, door het departement van oorlog gedaan; dan het is mij alleen te doen, om door bezuinigingen enzen deplorabelen finantiën te stand te houden, en niet om eenige verbittering in het gemoed van wie het ook zijn moge, op te wekken. Om de regering tot het gereden het even noodzakelijk, als edel doel van bezuiniging aan te moedigen, acht ik mijne gegevene werken voldoende, vermeerdering het vervolg daaraan geen gehoor te kunnen verleenen, dan zal wij het van mij niet ovel kunnen opnemen, dat ik ook in de toekomst even als nu, geene begrooting zal kunnen aannemen, welke geene zoo aanmerkelijke vermindering in het cijfer aanbiedt, dat daartoe ernstige maatregelen van bezuiniging voortvloeyen, en dat de weg kanen, om de uitgaven in overeenstemming te brengen met de gewone inkomsten: wel te verstaan, dat deze laatste door den tijd, wanneer ons staatshuishouden eenvoudiger zal zijn ingericht, niet veel minder drukkende belastingen, zonder kwellende opcenten, zullen behooren te worden gevonden.

Ik zal tegen de begrooting stemmen.

REDENKINGEN omtrent de redevoering van den heer van DAM VAN ISSELT, uitgesproken in de zitting van de tweede kamer der Staten-Generaal, van zaterdag den 24 December 1833, bij gelegenheid der beraadslagingen over de wet omtrent de woelingen enz.

Bij de beraadslagingen over de wet op de woelingen heeft de heer van Dam van Isselt zijne redevoering met de verklaring begonnen, dat wellicht niemand meer dan hij een vijand is van *exceptionele wetten*, en evenwel heeft hij vermeend voor die wet te kunnen stemmen. Wij willen den man in zijne gevoelens deswege vrijlaten, en zullen ook geene aanmerkingen maken op zijne gezegdens; nopens het voorvallene in het distrikt van Maas en Waal, en dan rogtet van instructie te Nijmegen, noch op zijne uitvallen wegens oproerige bewegingen in de provincien Gelderland, Overijssel en Utrecht, welke mogelijk, zoo als door den heer Schimmelpenninck terzigt is opgemerkt, aan andere oorzaken dan opstaand, tegen het bestaande gouvernement, kunnen worden toegeschreven, wij laten dit des noodig aan anderen over; gelukkig dat hij niets omtrent de ingetrokken van Noord-Brabant heeft weten aan te merken; die bliken gegeven hebben en nog blijven geven van hun brarf en *bijzondere gedrag*, alleen is voor dit oogenblik onze opmerking gevallen, op zijne zijdelingsche aantijging tegen roomsch-katholieke priesters, onder welke, volgens zijne voorzevens, er zouden zijn geweest die niet alleen hardnekkig en onbeschaamd zonden hebben blijven weigeren om hunne gemeenten tot rust en gehoorzaamheid aan te sporen, maar nog daarenboven van den kansel oproer, geweld en verdeeldheid zouden gepredikt hebben en derzelver onderhoorigen tot onverdraagzaamheid aangemaand en alzoo doende de leer der liefde verzaakt en slechts vroomheid gehuichelt hebben; mogelijk heeft de heer van Dam bedoeld ten deze slechts *veronderstellende wijze* te willen spreken; doch uit zijne gezegdens zal ieder onpartijdige moeten opmaken, dat dergelijke onbetamelijke gevallen wezenlijk hebben plaats gehad, en dat gaat wat ver. — Gaarne willen wij gelooven, indien de heer van Dam denkt bij ondervinding te spreken, dat er priesters zijn geweest, die op *syn weledel gestrenge verboden zwaargheden* hebben gemaakt, om van den kansel het *politiek* te behandelen, en dat zulks bij hem als eene weigering, om de ingezetenen tot rust en gehoorzaamheid aan te manen, is beschouwd; zij weledel gestrenge moet weten, dat de R. K. geestelijken hunne predication naar geene militaire orders regelen, en bovendien darven wij het tweede gedeelte van zijne aanklagte als geheel laster verklaren.

De heer van Dam heeft in zijne, zoo hij zegt, hoogst moeijelijke en onaangename taak in het district van Maas en Waal getrouid, dat hij wezenlijk zoo *tendre* niet was om een R. K. priester, die dergelijke taal van den kansel zoude gevoerd hebben te sparen of onvervolgd te laten, zoo hij dezelve, als de magt uitoefnende, al niet dadelijk had willen straffen, zonde hij voorzeker niet nagelaten hebben daarvan aangifte aan de bevoegde autoriteit te doen. — Zijn Wel-Ed. Gestr. moge van zijne verdraagzaamheid zoo eene hoogen ophof maken als hij goedvindt, en van de achtung die hij een R. K. priester toedraagt; die zich zijner roeping waardig gedraagt, men weet in Noord-Brabant genoegzaam welke waarde daaraan te hechten, en de wijze, op welke hij R. K. priesters, die hij bevoorrens niet gezien had, noch kende, bejegend heeft, duiden genoegzaam aan, dat hij het gedrag van zoodanige priesters met den mantel der liefde niet zoude bedekt hebben, die hunne pligt zoo verre zonden hebben te buiten gegaan, als hij nu later op eene plegtige wijze, doch onbepaald, durft aanklagen.

Gaarne doen wij hulde aan de vaderlandsliefde, kunde en cordaatheid van den heer van Dam, die in vele opzigten, op eene onafhankelijke wijze, toont, dat hij voor de waarheid durft uitkomen, doch raden hem aan, het punt van godsdienst en van de R. K. geestelijken in het vervolg maar ongemoeid te laten. Hij behoeft niet vreest te zijn dat hij bij de Protestanten, als al te vrijzinnig omtrent de roomsch-katholieken zal worden beschouwd, indien hij ook zelfs, bij voorkomende gelegenheden, voor derzelver belangen zal willen spreken, deze verlangen ook geene *exceptionele* voorregten, en zullen zeer tevreden wézen, indien zij maar bij die regten worden gehandhaafd, die de grondwet aan dezelve verzekert.